

Bespreeknota hengelen in Utrechtse wateren

Partij voor de Dieren

Introductie

Utrecht telt vele wateren. Ze zijn kenmerkend voor de stad en onmisbaar voor bewoners. Het water heeft zowel een recreatieve waarde als een natuurwaarde, te danken aan de flora en fauna in en rond het water. In heel wat gemeentelijke wateren mag worden gehengeld, door hengelaars die in het bezig zijn van een VISpas. Dat wordt geregeld middels de verhuring van het visrecht op het water aan de Algemene Utrechtse Hengelaars Vereniging (de AUHV). De Partij voor de Dieren ziet in het huidige systeem onrechtvaardigheden. Daarom heeft de fractie van de Partij voor de Dieren de afgelopen maanden onderzoek gedaan naar de situatie en de regelgeving rondom het hengelen in Utrecht.

Hengelen is voor veel mensen een ontspannende bezigheid. Aan de andere kant veroorzaakt hengelen dierenleed. Er is lang verondersteld dat vissen geen gevoel hebben. Wetenschappelijk onderzoek toont echter het tegendeel aan en dat is meegenomen in de door de gemeenteraad vastgestelde Utrechtse nota dierenwelzijn (2019). De grote spanningen tussen dierenwelzijn enerzijds en recreatie door mensen anderzijds zijn evident en zijn de afgelopen maanden reeds een aantal keer aan bod gekomen in de raad. Recentelijk heeft de gemeenteraad zich uitgesproken tegen het “WK Streetfishing”, georganiseerd door Sportvisserij Nederland, dat deze maand zal plaatsvinden in Utrecht. Het college heeft ook aangegeven dit evenement niet aan te willen aanmoedigen, maar dat de vergunning op basis van de APV niet geweigerd kon worden met dierenwelzijn als reden. De belangen van hengelaars en dierenwelzijn botsen. Het is tijd voor een breder debat hierover, met de verlenging van het contract met de Algemene Utrechtse Hengelaars Vereniging (de AUHV) als aanleiding.

De Partij voor de Dieren wil het hengelen in gemeentelijke wateren graag bespreken binnen de raad. Middels deze bespreeknota is er ruimte om dat inhoudelijk en principieel te doen, als een onderwerp op zichzelf en niet als onderdeel van andere debatten. De problematiek rond hengelen maakt dat de ruimte hiervoor hard nodig is.

Doel

Het doel van deze bespreeknota is tweeledig.

1. Het in beeld krijgen van de mogelijkheden die de raad ziet voor het beperken van het hengelen in gemeentelijke wateren.
2. Het zodanig inzichtelijk maken van de problematiek rond hengelen, vanuit alle invalshoeken, dat heldere wensen van de raad mee kunnen worden gegeven aan het college in de vorm van toezeggingen en/of moties.

Context

Dierenwelzijn

Hengelen veroorzaakt ernstige pijn en stress bij vissen. Zo is het opgenomen in de door de raad vastgestelde dierenwelzijnsnota (2019). Het idee dat vissen geen gevoel hebben is achterhaald. Zij kunnen wel degelijk voelen en ervaren. Dat is de laatste jaren door steeds

meer wetenschappelijk onderzoek aangetoond.¹ Vissen kunnen door het hengelen ook ernstige en soms dodelijke verwondingen oplopen. Bovendien schaadt hengelen niet alleen vissen maar ook andere dieren zoals vogels. Los van de wetenschappelijke discussie of vissen pijn kunnen lijden, heeft de gemeente de mogelijkheid om het voorzorgsprincipe toe te passen en daarnaar te handelen. Dat voorzorgsprincipe is: bij twijfel niet doen. Hengelen past zo gezien niet bij een duurzame en diervriendelijke gemeente.

Verhuring visrecht aan de Algemene Utrechtse Hengelaars Vereniging (de AUHV)

Om te mogen hengelen in Utrecht moet iemand in het bezit zijn van een VISpas (kosten: gemiddeld 40 euro). Deze pas kan je krijgen door lid te worden van de AUHV. Volgens de vereniging is het ledenaantal in 2020 uitgekomen op 10.908 leden: “Een forse groei die ook landelijk zichtbaar is met een totale toename van 100.000 leden”, zo staat op de site.

De AUHV moet huurder zijn van het visrecht over het gemeentelijke water waar de vereniging hengelaars de mogelijkheid zou willen bieden om te hengelen. Na de verhuring van het visrecht is een gemeente geen beheerder meer als het gaat om de uitvoering van de Visserijwet². De gemeente draagt de zorg voor de visstand en de vergunningverlening voor het hengelen dan over aan de huurder. In Utrecht betekent dit dat de AUHV als huurder van het visrecht toezicht houdt op naleving van de Visserijwet, zorgdraagt voor het uitgeven van de vergunningen aan hengelaars, en aanpassingen mag maken in de visstand (de mate waarop bepaalde vissoorten in een gebied voorkomen).

Het huidige contract met de AUHV loopt af op 31 december 2021. De gemeente Utrecht heeft een nieuw 1-jarig contract aangeboden aan de AUHV met als doel onderhandelingen te openen voor het vormgeven van een nieuw 6-jarig contract. De reden voor deze periode van 6 jaar is dat de huurder (de AUHV) er bij deze termijn baat bij heeft te investeren in de visstand. Het aanbieden van een korter contract is juridisch mogelijk. Ook het stopzetten van het contract is mogelijk, aldus artikel 33 van de visserijwet. De AUHV heeft het 1-jarige contract niet geaccepteerd. Op 30 september 2021 is er een hoorzitting geweest bij de Kamer voor de Binnenvisserij³ over deze contractaanbieding. De uitspraak wordt zes weken na de hoorzitting verwacht (rond 11 november 2021).

Bij de bespreking van de nota Dierenwelzijn op 5 december 2019 heeft het college aangegeven de raad op tijd, ruim voor het afsluiten van een nieuw contract met de AUHV,

¹ Zie bijvoorbeeld: het uitgebreide onderzoek van Victoria Braithwaite *Do Fish Feel Pain?* (2010, Oxford University Press); Lynne U. Sneddon, *The evidence for pain in fish: the use of morphine as an analgesic*, Applied Animal Behaviour Science 83 (2003) 153–162; Lynne U. Sneddon, *Pain perception in fish. Evidence and implications for the use of fish*, Journal of Consciousness Studies, 18, No. 9-10 (2011), 209-229; Markus Wild, *Fische. Kognition, Bewusstsein und Schmerz. Eine philosophische Perspektive*, Beiträge zur Ethik und Biotechnologie / 10 (2013) 187.

² In deze verouderde wet uit 1963 wordt geen onderscheid gemaakt tussen de beroepsvisserij en het hobbymatig hengelen.

³ Iedere visrechtuitgifte (huurovereenkomst of schriftelijke toestemming) moet eerst worden goedgekeurd door de Kamer voor de Binnenvisserij. De Kamer kan de overeenkomst dan rechtsgeldig verklaren. De Kamer toetst of een huurovereenkomst billijk en doelmatig is, en niet strijdig met wet- of regelgeving. De Kamer kan goedkeuring weigeren of de overeenkomst laten aanpassen. De Kamer beheert een archief met dossiers van huurovereenkomsten en schriftelijke toestemmingen per visrechtgebende.

bij de besluitvorming over het contract te betrekken.⁴ Dat is niet gebeurd. De commissiebehandeling van deze bespreeknota geeft de raad de kans om tot een duidelijk signaal te komen dat zij zou willen overbrengen naar het college wat betreft de wenselijkheid van het verhuren van visrecht over gemeentelijke wateren. Voor de duidelijkheid: in de gemeente Utrecht wordt ook gehengeld in wateren van Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden en Rijkswaterstaat.

Bespreekpunten

De Partij voor de Dieren heeft de volgende vier bespreekpunten opgesteld:

1. *Waar willen we heen met het hengelen in gemeentelijke wateren?*

In nieuwe wateren is hengelen al niet meer toegestaan. Eerder heeft de Partij voor de Dieren voor elkaar gekregen dat ook in ecologisch waardevolle wateren en bij parken en volkstuinen hengelen verboden is. De Partij voor de Dieren wil dat het hengelen in Utrechtse wateren wordt teruggebracht naar nul. Het liefst per direct, maar de Partij voor de Dieren ziet ook in dat dit in de huidige situatie lastig is. Hoe denken andere fracties hierover? Welke mogelijkheden zien zij om hengelen verder aan banden te leggen en waartoe is de raad bereid?

Onderwerpen, naast vanzelfsprekend het dierenwelzijn, die de Partij voor de Dieren hier zou willen aanhalen zijn:

- Onderwijs: het stoppen met de “vislessen” die de AUHV geeft op Utrechtse basisscholen, waarbij kinderen ook worden meegenomen om te hengelen. Hengelen is geen geschikt middel om kinderen mededogen en respect voor dieren bij te brengen. Zeker kinderen dienen niet gestimuleerd te worden om te gaan hengelen, maar juist voorgelicht te worden over wat hengelen nu eigenlijk inhoudt. Dat kan in de vorm van duurzaamheidslessen waarin aandacht wordt besteed aan dierenwelzijn.
- De instrumenten van hengelaars, bijvoorbeeld het gebruik van leefnetten.
- Evenementen zoals het “WK streetfishing” en andere hengelwedstrijden.

2. *Het handhavingsprobleem.* Handhaving op wateren waarover rechten zijn uitgegeven aan de AUHV wordt gedaan door controleurs en BOA's van de AUHV. Op andere wateren is weinig toezicht. Er zijn meldingen dat ook daar wordt gehengeld, terwijl dit niet is toegestaan. Gemeentelijke BOA's hebben weinig kennis van de regelgeving rondom het hengelen. Daarnaast heeft de AUHV maar beperkt controleurs en BOA's in dienst voor degelijk toezicht. Kortom; er is een handhavingsprobleem. Het is onduidelijk wie overzicht houdt van meldingen en wat er vervolgens mee gebeurt. Handhaving speelt geen rol bij de overwegingen rond het verlengen van het contract met de AUHV, aldus het college ([antwoorden SV van 20 juli 2021, nummer 181](https://ureka.utrecht.nl/app/document?url=https:%2F%2Fapi1.ibabs.eu%2Fpublicdownload.aspx%3Fsite%3DUtrecht%26id%3Dbccffa0d-6c1b-4ee1-9e52-c41988ddd5c0)). De Partij voor de Dieren ziet in dat handhaving op gemeentelijk water beter moet en vindt het onwenselijk dat de gemeente voor handhaving afhankelijk is van de hengelaarsvereniging. Hoe staan de andere fracties hierin? Wat zien zij voor zich als oplossingen?

⁴ Overgenomen motie M455/2019 van GroenLinks en de SP:

<https://ureka.utrecht.nl/app/document?url=https:%2F%2Fapi1.ibabs.eu%2Fpublicdownload.aspx%3Fsite%3DUtrecht%26id%3Dbccffa0d-6c1b-4ee1-9e52-c41988ddd5c0>.

- 3. *Positie van de gemeente.*** Het college heeft aangegeven meer aandacht te willen geven aan de rol van vissenwelzijn bij afspraken met de AUHV. Tegelijkertijd lijkt de gemeente maar beperkte mogelijkheden te hebben om écht stappen te zetten naar een diervriendelijk(er) hengelbeleid. Kortom; de gemeente lijkt vast te zitten. Wat vinden de verschillende fracties hiervan? Is dit een wenselijke positie voor de gemeente? In hoeverre vinden de fracties dat het college hier een oplossing voor zou moeten zoeken?
- 4. *Wat geven we mee aan het college?*** De raad kan aandachtspunten meegeven aan het college voor de onderhandelingen met de AUHV over de contractverlenging. De commissie gehoord hebbende, wat is het signaal dat de fracties willen geven aan het college? Hoe nu verder?